

QO'L VA OYOQ KAFTI PSORIAZIDA TERI TUZILMALARIDAGI MORFOLOGIK O'ZGARISHLARNING QIYOSIY TAHLILI

Abdullayev Xasan Davlatovich

Samarqand davlat tibbiyot universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: *Palmoplantar psoriaz (qo'l va oyoq kafti psoriazi) surunkali yallig'lanishli dermatoz bo'lib, klinik kechishi va morfologik tuzilishi bilan oddiy psoriazdan ma'lum darajada farq qiladi. Ushbu maqolada qo'l va oyoq kafti sohasida kuzatiladigan teri tuzilmalarining morfologik o'zgarishlari qiyosiy tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari epidermis va dermadagi strukturaviy farqlar, giperkeratoz darajasi, akantoz va yallig'lanish infiltratsiyasining o'ziga xos xususiyatlarini yoritadi.*

Kalit so'zlar: *palmoplantar psoriaz, morfologiya, epidermis, derma, giperkeratoz, akantoz.*

KIRISH

Psoriaz — multifaktorial etiologiyaga ega, immun vositachiligidagi surunkali teri kasalligi bo'lib, aholining 2–3 % ida uchraydi. Palmoplantar psoriaz kasallikning alohida klinik shakli hisoblanib, asosan qo'l va oyoq kaftlarida joylashadi hamda bemorlarning hayot sifatiga sezilarli salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu sohalarda terining anatomik va funksional xususiyatlari mavjud bo'lgani sababli psoriatik jarayonning morfologik namoyon bo'lishi ham o'ziga xosdir.

Tadqiqot maqsadi: Qo'l va oyoq kafti psoriazida epidermis va dermada yuz beradigan morfologik o'zgarishlarni qiyosiy jihatdan baholash hamda ularning klinik ahamiyatini aniqlash.

Materiallar va usullar

Tadqiqotda palmoplantar psoriaz tashxisi qo'yilgan bemorlardan olingan teri biopsiya namunalari tahlil qilindi. Namunalarga standart gistologik ishlov berilib, gematoksilin-eozin bilan bo'yaldi. Quyidagi ko'rsatkichlar baholandi:

- Giperkeratoz va parakeratoz darajasi
 - Epidermal qalinlashuv (akantoz)
 - Rete ridjlarning shakli va chuqurligi
 - Dermadagi yallig'lanish infiltrati
 - Kapillyar tomirlarning kengayishi
- Qo'l va oyoq kafti namunalari olingan natijalar qiyosiy tahlil qilindi.
Natijalar: Epidermal o'zgarishlar

Qo'l kafti psoriazida aniq ifodalangan giperkeratoz va notekis parakeratoz kuzatildi. Epidermis qalinlashuvi (akantoz) o'rtacha darajada bo'lib, rete ridjlar nisbatan tekislangan shaklda namoyon bo'ldi.

Oyoq kafti psoriazida esa giperkeratoz yanada kuchliroq bo'lib, shox qavatning qalinligi sezilarli darajada ortganligi aniqlandi. Akantoz chuqur va notekis bo'lib, rete ridjlar cho'zilgan va bir-biri bilan qo'shilish tendensiyasiga ega edi.

Dermal o'zgarishlar

Har ikki lokalizatsiyada ham dermada limfotsitlardan iborat perivaskulyar yallig'lanish infiltrati kuzatildi. Biroq oyoq kaftida infiltratsiya zichroq va tomirlar kengayishi aniqroq ifodalangan edi. Qo'l kaftida esa dermal o'zgarishlar nisbatan yuzaki xarakterga ega bo'ldi.

Muhokama. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, qo'l va oyoq kafti terisining anatomik farqlari psoriatik jarayonning morfologik ko'rinishiga bevosita ta'sir qiladi. Oyoq kaftida mexanik bosim va yuklama yuqori bo'lgani sababli giperkeratoz va akantoz darajasi kuchliroq rivojlanadi. Qo'l kaftida esa nisbatan funksional harakatchanlik va tashqi ta'sirlar tufayli morfologik o'zgarishlar yumshoqroq kechadi.

Xulosa. Palmoplantar psoriazda qo'l va oyoq kafti terisida kuzatiladigan morfologik o'zgarishlar bir-biridan sezilarli darajada farq qiladi. Oyoq kafti psoriazida giperkeratoz, akantoz va dermal yallig'lanish jarayoni kuchliroq ifodalangan bo'lib, bu holat davolash strategiyasini tanlashda inobatga olinishi lozim. Qiyosiy morfologik tahlil kasallik patogenezini chuqurroq tushunishga va individual yondashuvni ishlab chiqishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Broggi G., Failla M., Palicelli A., Zanelli M., Caltabiano R. Palmoplantar Psoriasis: A Clinico-Pathologic Study on a Series of 21 Cases with Emphasis on Differential Diagnosis. Diagnostics. 2022. — Kliniko-morfologik belgilar: parakeratoz, psoriasiform akantoz, spongioz, Munro mikroabsesslari.
2. Palmoplantar psoriasis: A clinicopathological correlation in a tertiary care hospital. Skin Research and Technology. 2024. — Hyperkeratosis, parakeratosis, spongiosis va yallig'lanish infiltratlari haqida ma'lumot.
3. Non-pustular palmoplantar psoriasis histologic differentiation study. PubMed. — PP va atopik dermatit bilan taqqoslashda histologik belgilarning farqi.

